

Makale Türü: Araştırma Makalesi

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN TÜKETİM HARCAMALARININ ŞEHİR EKONOMİSİNE KATKISININ İNCELENMESİ: KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ¹

Niyazi GÜMÜŞ², Ebru ONURLUBAŞ³

Öz

Küreselleşme olgusunun en fazla etkilediği alanların başında eğitim gelmektedir. Günümüzde milyonlarca birey eğitim almak amacıyla kendi ülkesinin dışına çıkarak bu amacını gerçekleştirebilmektedir. Bu doğrultuda gerek bireylerin aileleri gerekse devletler vatandaşlarının daha iyi koşullarda eğitim alabilmesini desteklemekte bu sayede uluslararası öğrenci hareketliliği kolaylaşmaktadır. Çeşitli düzeylerde eğitim almak amacıyla yurtdışına çıkan bireyler gittikleri ülke ve şehirlere yaptıkları tüketim harcamaları ile önemli ekonomik katkılara neden olabilmektedirler. Bundan dolayı günümüzde çok sayıda ülke, şehir ve üniversite bu öğrencileri başta ekonomik nedenler olmak üzere sosyal, kültürel vb. nedenlerle kendine çekmeye çalışmaktadır. Bu çalışmada Kastamonu Üniversitesi'ne eğitim almak amacıyla gelen uluslararası öğrencilerin yaptıkları tüketim harcamalarının şehir ekonomisine katkısı ele alınmaktadır. Araştırma sonucunda uluslararası öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarının 1.364,54 TL olduğu ortaya çıkmıştır. Uluslararası öğrenciler en fazla harcamayı aylık 422,79 TL ile barınma için yapmaktadırlar. En yüksek ikinci harcamayı ise 154,63 TL ile gıda ve alkolsüz içeceklerle yapmaktadırlar. İletişim ise uluslararası öğrencilerin 40,52 TL ile en az harcama yaptığı harcama türü olarak tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda Kastamonu Üniversitesi'nde 2018-2019 akademik yılında eğitim öğretim gören 2579 uluslararası öğrencinin Kastamonu şehrine ortalama aylık toplam katkısı 3.367.525,48 TL olarak tespit edilirken uluslararası öğrencilerin yıllık katkısı ise 35.646.287,62 TL olarak hesaplanmıştır.

Anahtar kelimeler: Kastamonu, Uluslararası öğrenci, tüketim harcamaları, şehir ekonomisi

INVESTIGATION OF THE CONTRIBUTION OF INTERNATIONAL STUDENTS' CONSUMPTION EXPENDITURES TO THE CITY ECONOMY: CASE OF KASTAMONU UNIVERSITY

Abstract

Education is one of the most affected areas of globalization. Millions of individuals in this global world are able to achieve this goal by going outside their own country in order to receive education. In this direction, both the families of the individuals and the states support the citizens to get education in better conditions, thus facilitating international student mobility. Individuals who go abroad to receive education at various levels can make significant economic contributions with their consumption expenditures to the countries and cities they go to. Therefore, today, many countries, cities and universities, especially economic reasons, such as social, cultural and so on. reasons. In this study, the contribution of the consumption expenditures of international students to Kastamonu University to the city economy is discussed. As a result of the study, it was found that the average monthly expenditure of international students was 1.364.54 TL. International students spend the highest amount of accommodation for 422,79 TL per month. The second highest expenditure is on food and non-alcoholic beverages with TL 154.63. On the other hand, communication has been determined as the type of expenditure that international students spend the least with 40,52 TL. As a result of the research, the average monthly total

¹16-18 Eylül 2019 tarihleri arasında Bolu'da düzenlenen 1. Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi'nde aynı isimle sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

²Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, niyizgumus@ibu.edu.tr, orcid: 0000-0001-8737-3114

³Doçent Dr., Trakya Üniversitesi, Keşan Yusuf Çapraz Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Uluslararası Ticaret Bölümü, ebruonurlubas@trakya.edu.tr, orcid: 0000-0002-2341-0788

Bu Yavına Atıfta Bulunmak için: Gümüş, N. ve Onurlubaş, E., (2019), Uluslararası Öğrencilerin Tüketim Harcamalarının Şehir Ekonomisine Katkısının İncelenmesi: Kastamonu Üniversitesi Örneği, *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 174-192.

contribution of 2579 international students studying at Kastamonu University in the 2018-2019 academic year was found to be 3.367.525,48 TL while the annual contribution of international students was calculated as 35.646.287.62 TL.

Key words: Kastamonu, International student, consumption expenditures, city economy

1. Giriş

Küreselleşme olgusundan son yıllarda en fazla etkilenen alanların başında eğitim sektörü gelmektedir. Uluslararası öğrenci hareketliliği ise bu gelişmelerin önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Yükseköğretim kurumları başta olmak üzere eğitim kurumlarının, dünya ekonomisine özellikle de ülkemiz ekonomisine katkısı son derece önemlidir. Dünya genelinde gelişmekte olan ülkeler ve az gelişmiş ülkeler özellikle 1960'lı yıllardan itibaren öğrencilerini bilgi ve teknoloji transferi amacıyla gelişmiş ülkelere göndermeye başlamışlardır. Bunu gören İngiltere, Almanya, ABD ve Avustralya gibi ülkeler 1960'lı yıllardan itibaren yükseköğretim alanına yatırım yapmaya başlamışlardır. Bugün bakıldığında bu ülkelerin ev sahipliği yaptığı uluslararası öğrenci sayısının altındaki sebebin o yıllarda bu alana yaptıkları yatırımın olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Tekelioğlu vd., 2012). Uluslararası öğrenciler buldukları ülkelere insan kaynağı olarak sağladıkları katkılara ilave olarak, hem ödedikleri eğitim ücretleriyle hem de seyahat, konaklama ve gündelik ihtiyaçlarını gidermek için aile fertleri ile birlikte yaptıkları harcamalarla, eğitim amacıyla buldukları ülkenin ekonomisine doğrudan ekonomik katkı sağlamaktadırlar. Yeni Zelanda, ABD, Avustralya, Kanada ve İngiltere gibi uluslararası öğrencilerin fazla olduğu ülkelerde, uluslararası eğitim sektörü ihracat kapsamında en fazla ekonomik kaynak sağlayan sektörlerin başında yer almaktadır (Özoğlu vd., 2012). Ekonomik bir sektör olarak uluslararası öğrenci hareketliliğinde ülkeler daha fazla faydalanmak ve mevcut paylarını arttırmak istemektedir. Bu amaçla da eğitim sitelerinde uluslararası öğrencilere yönelik yenilikler oluşturmaktadırlar (Yardımcıoğlu vd., 2017). Uluslararası öğrencilerin yapmış olduğu doğrudan harcamaların yanı sıra dolaylı olarak yaptıkları katkılar ve istihdama etkileri de son derece önemlidir.

Uluslararası öğrencilerin önemini farkında olan gelişmiş ülkeler, uluslararası öğrenci hareketliliği konusunda istikrarlı adımlar atmaktadırlar. Bu ülkeler; uluslararası öğrencileri, ekonomik büyümeye ve uluslararası alanda rekabete katkı sağlayacak insan kaynağı olarak görmektedirler. Uluslararası öğrenciler, eğitim gördükleri ülkelere yaptıkları ekonomik katkıya ek olarak ülkelerin bilim ve teknolojilerine de önemli katkı yapmaktadırlar. Bu nedenle çok sayıda devlet, uluslararası eğitim alanında pazar payını arttırabilmek için kıyasıya rekabet etmektedir. Türkiye, bu rekabette ne yazık ki yabancı ülkelere çok fazla öğrenci gönderen ancak uluslararası öğrenciler tarafından az tercih edilen bir ülke konumunda yer almaktadır (Levent ve Karaevli, 2013).

Bu araştırma ile uluslararası öğrencilerin eğitim öğretim gördükleri şehirlerde yaptıkları tüketim harcamalarının şehir ekonomisine katkısının Kastamonu Üniversitesi örneğinde incelenmesi amaçlanmaktadır. Yapılan literatür incelemesinde ulusal öğrencilerin tüketim harcamalarının şehir ekonomisine katkısına yönelik çok sayıda çalışmaya rastlanırken uluslararası öğrencilerin tüketim harcamaları ile ilgili az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu bağlamda yapılan araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda uluslararası öğrencilere yönelik geliştirilecek hizmetler noktasında da girişimcilere ipucu sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Uluslararası Öğrenci Kavramı

Öncelikle yabancı öğrenci kavramını tanımlamak gerekirse örneğin; ABD'de bir yükseköğretim kurumuna kaydı bulunan, kalıcı ya da geçici oturma izni olan Amerikan

vatandaşı olmayan öğrenciler yabancı öğrenci olarak tarif edilmektedir. Bu tanım F (öğrenci) vizesi, H (geçici işçi/stajyer) vizesi, J (geçici değişim öğrencisi) vizesi ve M (mesleki eğitim) vizesi sahibi olanları kapsamaktadır (Werbik, 2007). Uluslararası öğrenci kavramı, Fransa’da ise; en az bir yıllığına eğitim görmek amacıyla Fransa’ya gelen ve Fransa tarafından onaylanmış orta dereceli okul mezunları ya da ‘diplôme de l’Université’ sahibi olan yabancı ülke vatandaşı öğrenciler olarak tanımlanmaktadır (İnternet-1). Almanya’da ise uluslararası öğrenciler, ‘hareketli yabancı öğrenci’ yani Almanya’ya sadece eğitim almak amacıyla gelen yabancı öğrenci ve ‘hareketli olmayan yabancı öğrenci’ yani Almanya’da orta dereceli okul yeterliliği olan ve Almanya’da oturma izni alması muhtemel öğrenci olarak iki biçimde ele alınmaktadır (İnternet-1). Türkiye’de ise uluslararası öğrenciler, Türk vatandaşı olmayan ve Türkiye’de kurulu bir yükseköğretim kurumundaki bir programda burslu ya da ücretli olarak eğitim gören kişiler olarak ifade edilmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2015).

Uluslararası öğrenci dolaşımı, bir öğrencinin vatandaşı olduğu ülkesinden eğitim amacıyla ayrılarak seyahat etmesi sonucu ortaya çıkan hareketlilik olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası öğrenci hareketliliği tek tip bir hareketlilik olarak görülmemelidir. Uluslararası eğitim hareketliliğinin, yabancı dil eğitimi, yükseköğrenim, mesleki eğitim ve kariyer eğitimi gibi çeşitleri bulunmaktadır. OECD raporlarına göre uluslararası öğrenci sayısı 2000 yılından 2009 yılına kadar % 76’lık bir artışla 3,7 milyona yükselmiştir. 2010 yılında bu sayı 4,1 milyona çıkmıştır. UNESCO raporlarına göre bu sayının 2020 yılında 7 milyonu aşacağı tahmin edilmektedir (DEİK, 2013).

Uluslararası eğitim pazarının yeni dönemde öne çıkan ülkeleri Asya ülkeleri olmaktadır. Güçlü GSYİH büyümesi beklenen ülkeler artık dünyanın ekonomik olarak da önemli güçleri haline gelmişlerdir. Bu ülkelerde ortaya çıkan ekonomik gelişme beraberinde bir çekiciliğe neden olmaktadır. Bu ortamda Asya ülkelerinin atmış olduğu adımlar, uluslararası eğitim alanında sadece öğrenci gönderen ülkeler olarak değil, öğrenci alan ülkeler olarak da öne çıkmalarına neden olmuştur. Asya ülkelerinin daha fazla uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapabilmek için başlatmış olduğu çalışmalar, sonuçlarını vermeye başlamıştır. Örneğin Çin’de 2005 yılında 140.000 civarında uluslararası öğrenci eğitim görürken 2012 yılında bu rakam 290.000 uluslararası öğrenciye yükselmiştir. Japonya’ya bakıldığında ise 2005 yılında 110.000 uluslararası öğrenci eğitim görürken, Japonya 2012 yılında yaklaşık 138.075 uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapar hale gelmiştir. Asya ülkeleriyle birlikte Güney Afrika Cumhuriyetinin özellikle Afrika Kıtası içerisinde popülerliği artmış ve uluslararası eğitim alanında dünya genelinde uluslararası öğrencilerin % 2’sine ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Güney Afrika Cumhuriyeti bu sayede Afrika Kıtası’ndan gelen uluslararası öğrencilerin ilk tercih ettiği ülke konumuna yükselmiştir. 2000 yılından itibaren uluslararası eğitim sektöründe ABD’nin payı % 23’ten % 16,6’ya inmiştir. Bu paylar İngiltere, Almanya ve Çin’e dağılmıştır. Bununla beraber Yeni Zelanda, Avustralya ve Rusya’nın sektördeki payı % 2 oranında artarak bu ülkeleri önemli oyuncular haline yükseltmiştir. Ancak adı geçen ülkelerin sektördeki payının artması, sektörün lider ülkelerinin öneminin ve cazibesinin azaldığı anlamına gelmemektedir. Uluslararası öğrenci sayılarının dünya genelinde artmasına paralel olarak uluslararası eğitime artan talep sonucu gidilen ülkelerin sayısı artmış, farklı ülkeler ve üniversiteler uluslararası öğrenci çekme yarışına girmiştir (DEİK, 2013).

Tablo 1’de görüldüğü gibi 2016 yılında Uluslararası öğrencilerin en fazla talep gösterdiği ülkeler ABD, İngiltere, Avustralya olmaktadır. Bu ülkeler aynı zamanda uluslararası öğrenci pastasından en büyük payı alan ülkelerdir. Yükseköğretimin uluslararasılaşması sürecinde uluslararası öğrencilerin dolar bazında ülkelere olan yıllık ekonomik katkılarına bakıldığında; 2008-2014 yılları arasındaki verilere göre, uluslararası

öğrencilerden yıllık en fazla katkı sağlayan ülkeler sırasıyla; Amerika, Avustralya, Birleşik Krallık, Kanada Fransa, Yeni Zelanda ve Almanya olmuştur (Ger vd. 2017). Örneğin Avustralya uluslararası öğrenci hareketliliğinden yıllık yaklaşık 15 milyar dolar (2012 yılında 14.7 milyar dolar) gelir elde etmekte olup ayrıca 100 binden fazla vatandaşına bu sektör aracılığı ile istihdam olanağı da sunmaktadır. Avustralya'da ise yükseköğretim kurumlarının yıllık gelirlerinin ortalama olarak % 15'ini uluslararası öğrencilerin ödediği öğrenim ücretlerinden elde ettiği bilinmektedir (Yakupoglu, 2014).

Tablo - 1 Ülkelere ve Yıllara Göre Uluslararası Öğrencilerin Dağılımı

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016
ABD	676 320	717 404	773 732	836 698	898 727
İngiltere ve Kuzey İrlanda	401 099	388 139	398 665	399 200	397 984
Avustralya	238 451	237 881	253 679	282 300	322 729
Fransa	207 203	152 063	153 066	152 719	154 806
Rusya	122 773		157 376	168 937	186 005
Japonya	117 130	102 419	98 834	101 456	111 907
Kanada	89 343	104 698	116 937	121 899	139 210
Birleşik Arap Emirlikleri	45 654	50 519	54 693	62 547	65 827
Avusturya	42 579	55 072	48 686	50 363	52 881
Hollanda	42 518	55 311	55 877	70 971	73 063
Güney Afrika	35 803	35 329	35 348	35 912	37 361
Yeni Zelanda	35 605	35 942	43 795	51 817	48 264
İsviçre	32 695	34 950	37 228	37 872	38 738
İtalya	30 491	32 798	33 089	29 911	27 234
Belçika	29 533	36 094	42 616	42 922	47 141
Çekya	27 420	27 540	28 779	29 187	30 210

Kaynak: Unesco, 2019

Uluslararası öğrencilerin İngiltere ekonomisine yaptığı toplam net ekonomik katkının, 2015/16 döneminde her AB üyesi ülke öğrencisi için 68.000 pound ve AB üyesi olmayan her öğrenci için ise 95.000 pound olduğu tahmin edilmektedir. Başka bir deyişle, her 15 AB öğrencisi ve her 11 AB üyesi olmayan öğrenci, eğitim boyunca İngiltere ekonomisi için 1 milyon avro net ekonomik katkı üretmektedir. Son olarak 2015/16 akademik yılındaki 1. sınıftaki uluslararası öğrencilerin İngiltere ekonomisine net katkısının 20,3 milyar sterlin olduğu tahmin edilmektedir (Hepi, 2018).

Uluslararası öğrenci pazarının genişlemesiyle birlikte, ülkeler ve yükseköğretim kurumları daha fazla uluslararası öğrenci çekmek için yoğun biçimde rekabet etmektedir. Önde gelen ABD ve İngiltere gibi gelişmiş ülkelere Pasifik ve Asya ülkelerinden Yeni Zelanda ve Avustralya eklenmiştir. Ayrıca, yükselen Uzak Doğu ve Çin, Güney Kore ve Singapur gibi Asya ekonomileri de bu alandaki çalışmalarına hız vermişlerdir. Özellikle Asya ülkelerinin dünya ekonomisi ile bütünleşmesinin artması ile diğer ülkeler de uluslararası yükseköğretim politikasını revize etmiş ve stratejilerini değişen rekabet koşullarına göre güncellemiştir. Farklı kıtalardan ve gelişmişlik seviyelerinden Küba, Güney Afrika ve Çek Cumhuriyeti gibi ülkeler de bu sürece katılmışlardır (Levent, 2016).

3. Uluslararası Öğrenciler ve Türkiye

Uluslararası öğrencilerin Türkiye’de eğitim görmesi ile ilgili süreç 1981 yılında kendi olanakları ile Türkiye’de yükseköğrenim eğitimi almak isteyenler için düzenlenen Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı’yla (YÖS) başlamıştır denilebilir. 1989 yılında Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla birlikte bağımsızlığını ilan eden Türk Cumhuriyetleri’ndeki öğrencilerin Türkiye’de eğitim görmeleri amacıyla 1992 tarihinde Türk Cumhuriyetleri ile işbirliği yapılarak Türk ve Akraba Toplulukları Sınavı (TCS) yapılmaya başlanmıştır (Kıroğlu vd., 2010).

Gelişmekte olan ülkeler ve kendi kültür coğrafyasında yer alan topluluklar arasında popüleritesini günden güne arttıran Türkiye bir çok alanda olduğu gibi eğitim alanında da özellikle de yükseköğrenim alanında önemli bir destinasyon olarak öne çıkmaya başlamıştır. Bu gelişmede Türkiye’nin 2000’li yıllardan sonra başlayan ve halen devam eden göreceli ekonomik ve siyasi başarısının yanında, 2010 yılından sonra üniversitelerin uluslararasılaşmasına daha fazla önem vermesinin de etkisinin büyük olduğu düşünülmektedir. Başta TÜBİTAK bursları, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), İslam Kalkınma Bankası (İDB), YÖK, Comenius Okul eğitim Programı, Milli Eğitim Bakanlığı, devletlerarası anlaşmalar, Türk Ulusal Ajansı, Leonardo Da Vinci Programı, Mevlana Programı, Erasmus Programı, Grundtvig Programı (yetişkin eğitimi), Türkiye Diyanet Vakfı, Türk Silahlı kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü, bazı Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve özel üniversiteler tarafından başlatılan programlar sayesinde son yıllarda Dünya’nın birçok ülkesinden nitelikli öğrenciler Türkiye’de eğitim almak amacıyla gelmektedir (Yardımcıoğlu vd. 2017).

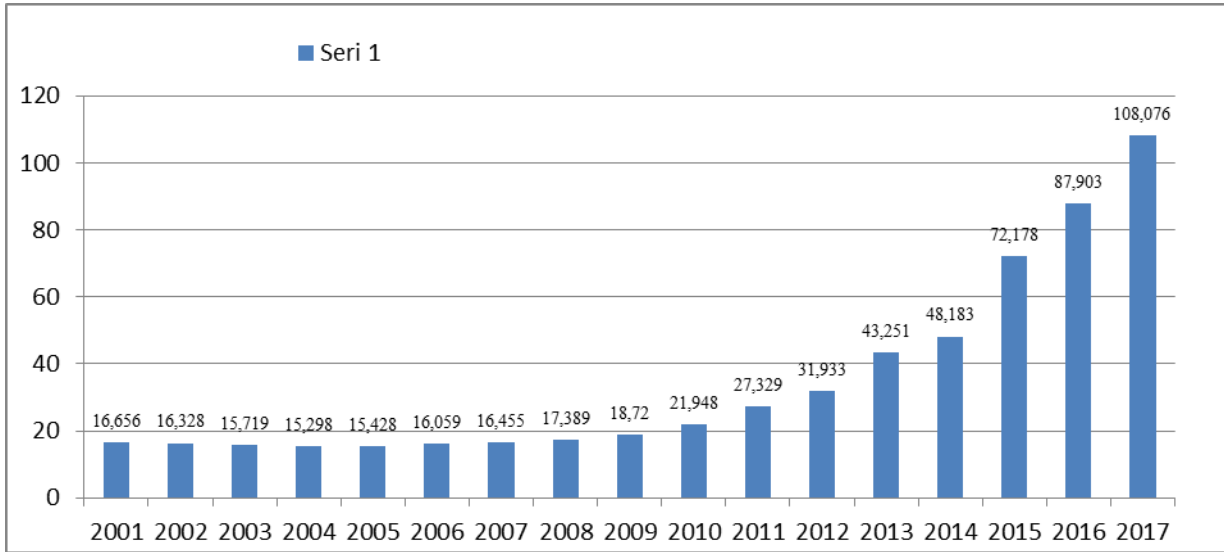
Son olarak, Tıp ve Diş Hekimliği programları için bazı istisnalar olmakla birlikte 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılından itibaren Devlet, Vakıf üniversiteleri için geçerli olacak şekilde YÖK, Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) kılavuzunda yer alan programların kontenjanlarının “en fazla % 50’sine kadar yabancı uyruklu öğrenci kabul etme sınırlaması” nı ortadan kaldırmıştır. Bu yeni düzenlemenin ülkemizde 148.000’e ulaşmış olan uluslararası öğrenci sayısının daha da artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir (www.yok.gov.tr, 2019).

Uluslararası öğrenciler eğitim almak istedikleri ülke veya yükseköğretim kurumunu belirlerken “çekici” unsurlar olarak, eğitimin kalitesini, eğitim kurumunun uluslararası bilinirliğini, ülkenin dilini, ülkede eğitimin malietini, gidilecek ülkenin vize işlemlerinde sağladığı kolaylıkları ve gidilecek ülkenin öğrencilik sürecinde ve mezuniyet sonrasında sağlayacağı istihdam olanaklarını göz önünde bulundurmaktadır. Ayrıca, ülkelerin veya yükseköğretim kurumlarının yaptıkları tanıtım faaliyetleri, ülkeler arasındaki geleneksel bağlar ve öğrencilerin vatandaşı oldukları ülkelerin, diğer ülkelerle olan ikili anlaşmalar çerçevesinde sağladığı burs olanakları da, öğrencilerin tercihini etkileyen çekici faktörler olarak öğrenci tercihlerinde etkili olmaktadır (Özoğlu vd., 2012). Türkiye’ye eğitim alma amacıyla gelen uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi tercih etme nedenleri ile ilgili yapılan bir araştırmada öğrencilerin tercih nedenleri aşağıdaki gibi tespit edilmiştir (Tekelioğlu vd., 2012);

- Türkiye’deki üniversitelerin eğitim kalitesinin kendi ülkelerine göre daha iyi ve ileri durumda olması,
- Gerek kendi devletlerinden sağlanan gerekse Türkiye tarafından sağlanan burs imkânları,
- Sosyal, kültürel, etnik yapı, tarihi ve dini sebeplerden dolayı Türkiye’nin daha yakın hissedilmesi,

- Ülkelerindeki Türk okullarının Türkiye'ye yönlendirmesi,
- Daha önce Türkiye'de eğitim almış akraba ya da arkadaşlarının tavsiyeleri,
- Dil sorununun olmaması,
- Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim ücretlerinin uygun olması,
- Türkiye'de yaşam koşullarının uygun olması,
- Ülkelerindeki fuarlarda Türkiye üniversitelerinin tanıtılması,
- Türkiye üniversitelerinin uluslararası alanda daha çok biliniyor olması,
- Türkiye'nin adının uluslararası alanda daha çok biliniyor olması.

Şekil -1 Türkiye Yükseköğretimindeki Uluslararası Öğrenci Sayıları

Kaynak: Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi 2018-2022

Şekil 1'de Türkiye Yükseköğretim kurumlarında eğitim gören uluslararası öğrenci sayıları görülmektedir. Şekil incelendiğinde Türkiye'de 2002 yılında 16.000 dolayında olan uluslararası öğrenci sayısı, Türk yükseköğretiminin gelişmesi ile birlikte 2010 yılında 27 bine yükselmiş, 2015 yılında ise 72.178'e ulaşmıştır. 2015/16 rakamlarına göre ise bu sayı 87.903 olurken 2016/17 öğretim yılında yaklaşık % 23 artışla 108.076'ya yükselmiştir. 2016/17 rakamlarına göre yükseköğretimlerine ülkemizde devam eden toplam 108.076 uluslararası öğrencinin % 5,74'ü ön lisans, % 69,5'i lisans, % 17,7'si yüksek lisans ve % 7,06'sı ise doktora öğrenimi görmektedir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında ise Türkiye Devlet, Vakıf ve Vakıf MYO'larında eğitim gören toplam uluslararası öğrenci sayısı 114.756 olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamın 92.674'ü devlet üniversitelerinde eğitim görürken, 22.082 öğrenci ise Vakıf üniversitelerinde eğitim görmektedir (İnternet-4). Bu oranlar incelendiğinde Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin dağılımının lisans düzeyinde fazla olduğu, lisansüstü öğrenciler (% 24,76) ile lisans öğrencilerin oranının (% 75,24) arasında anlamlı derecede farklılık olduğu görülmektedir. Türkiye göç idaresi verilerine göre ise 2018 yılından 79.225 öğrencinin Türkiye'de ikamet izni bulunmaktadır (İnternet-6). 2016/17 yılında Türkiye'ye en fazla öğrenci gönderen ülkelere bakıldığında ise ilk sırada Suriye bulunmaktadır. Suriye'yi sırasıyla Azerbaycan, Türkmenistan, İran ve Afganistan izlemektedir. (İnternet-3). Bununla birlikte YÖK'ten 2019 Mayıs ayında yapılan bir bilgilendirmede ülkemizde ki uluslararası öğrenci sayısının 148.000'ne ulaşmış olduğu ifade edilmiştir (İnternet-2). 2016 yılında

Türkiye’den yurtdışına giden öğrenci sayısı ise 44,471 olarak ifade edilmektedir (Unesco, 2016).

Tablo-2 2016-2017 Akademik Yılında Uluslararası Öğrencilerin En Fazla Tercih Ettiği Üniversiteler

Sıra No	Üniversite Adı	Uluslararası Öğrenci Sayısı
1	İstanbul Üniversitesi	7671
2	Anadolu Üniversitesi	4770
3	Gaziantep Üniversitesi	3546
4	Uludağ Üniversitesi	3202
5	Sakarya Üniversitesi	3153
6	İstanbul Aydın Üniversitesi	2836
7	Marmara Üniversitesi	2638
8	Ankara Üniversitesi	2518
9	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2465
10	Selçuk Üniversitesi	2433

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr/>

Tablo 2’de uluslararası öğrencilerin en fazla tercih ettiği üniversiteler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde ilk sırada 7671 öğrenci ile İstanbul Üniversite yer alırken, ikinci sırada 4770 öğrenci ile Anadolu Üniversitesi ve üçüncü sırada ise 3546 öğrenci ile Gaziantep Üniversitesi yer almaktadır.

4. Literatür İncelemesi

Uluslararası öğrencilerin buldukları şehirlerde yaptıkları harcamalarla ilgili olarak sınırlı sayıda araştırma olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu az sayıda çalışmadan biri olan ve Ankara’daki yabancı öğrenciler üzerine 2011 yılında Apaydın vd. (2012) tarafından yapılan çalışmada yabancı öğrencilerin harcama türleri ve harcadıkları ortalama miktarlar arasında en çok masrafı barınma için (275,2 TL) yaptıkları ortaya çıkarken, bu oranı sırasıyla; gıda (180,4 TL), alkollü içecek (120,9 TL), sigara (110,9 TL), lokanta/kafe (101,5 TL), eğlence/kültür/sanat (96,3 TL), eğitim için materyal (72 TL), ulaşım (69,7 TL) ve haberleşme (56,3 TL) için yapılan masraflar takip etmektedir (Apaydın vd., 2012). Konuyla ilgili olarak, Radmard (2017) tarafında Ankara’daki dört devlet üniversitesinin (Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Gazi Üniversitesi) lisansüstü programlarında öğrenim gören uluslararası öğrencilerle yapılan bir çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun % 64 ile 200 TL-500 TL arasında aylık harcama yaptığı aylık 1000 TL ve üzeri harcama yapanların oranının ise % 3,5 olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada öğrenciler en önemli gelirlerini burs ve aile olarak belirtmişlerdir. Çalışmada uluslararası öğrencilerin sırasıyla aylık ortalama barınma (214 TL), giyim (180 TL), yiyecek (170 TL), eğlence (165 TL), eğitim (126 TL), ulaşım (90 TL), diğer harcamalar (85 TL), kültürel harcama (80 TL), sağlık harcaması (67 TL) yaptığı ortaya konulmuştur (Radmard, 2017). Konuyla ilgili yine Ankara’da yapılan bir diğer çalışmada ise Uluslararası Öğrencilerin % 41’9’nun aylık 650 TL ve altında % 22’1’nin ise 1000 TL ve üzerinde harcama yaptığı tespit edilmiştir. Aynı çalışmada katılımcıların % 57,2’sinin burs aldığı yine katılımcıların %

64,1'nin ailelerinden mali destek aldıkları tespit edilmiştir (Ghanbary, 2017). Karamanda yabancı uyruklu öğrenciler üzerinde yapılan bir diğer araştırmada ise öğrencilerin % 50'sinin aylık 500 TL ve altında gideri olduğu, 1000 TL-2000 TL arasında gideri olanların ise % 15, 4 olduğu tespit edilmiştir (Usta vd., 2017) Bratislava Ekonomi üniversitesinde eğitim gören, uluslararası öğrencilerin yaptıkları harcamaların şehir ekonomisine katkısı ile ilgili yapılan bir araştırmada uluslararası öğrencilerinin 2015/2016 eğitim-öğretim yılında aylık ortalama harcamaları 582,29 Euro olarak tespit edilmiştir. Bu harcamanın içinde ise yiyecek, alkollü içecekler ve barınma harcamaları toplam harcamanın yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Uluslararası öğrencilerin en büyük harcamasını yiyecek ve alkol dışındaki içecekler oluştururken ikinci olarak ise barınma harcaması gelmektedir. Bu harcamalara ek olarak bazı uluslararası öğrencilerin aylık 99,42 Euro öğrenim ücreti de ödediği belirtilmektedir. Araştırmada uluslararası öğrencilerin yıllık toplam harcamalarının 375.294,44 Euro olduğu ifade edilmiştir (Nestorenko, 2016).

Üniversite öğrencilerinin tüketim harcamalarının şehir ekonomilerine katkıları ile ilgili olarak literatürde çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Burada fikir vermesi adına öne çıkan çalışmalardan birkaçına yer verilmiştir. Çalışkan (2010) tarafından Uşak Üniversitesi öğrencileri üzerine yapılan araştırmada öğrencilerin aylık ortalama harcama tutarı 560 TL olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin Uşak ekonomisine toplam katkısının ise yıllık 50 Milyon TL'nin üzerinde hesaplanmıştır. Araştırmada öğrenci ailelerinin kayıt, mezuniyet vb. nedenlerle şehre yapmış olduğu ziyaretlerdeki harcamalar, öğrencilerin yaz okulu süresince yapmış oldukları harcamalar dikkate alındığında üniversite öğrencilerinin toplam katkısının çok daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Soysal vd. (2012)'nin Kilis Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarını ve şehir ekonomisine katkısını incelediği araştırmada 417 öğrenciden veri elde edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda öğrencilerin aylık ortalama gelirinin 456 TL, aylık ortalama giderlerinin ise 414 TL olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin şehir ekonomisine yıllık katkısı ise yaklaşık 29.808,000 TL olarak tespit edilmiştir. Araştırmada, öğrenci harcamalarında en yüksek payın barınma için yapıldığı tespit edilmiştir. Demireli ve Taşkın (2013), Kütahya Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin tüketim harcamalarını analiz ettikleri çalışmalarında öğrencilerin aylık ortalama harcamalarının 495 TL civarında olduğunu ve öğrencilerin Kütahya ekonomisine aylık 15 Milyon TL'lik bir katkı yaptığını tespit etmişlerdir. Araştırmada öğrencilerin toplam harcamaları içerisinde en yüksek payın barınma ve beslenme harcamalarına yapıldığı tespit edilmiştir. Çayın ve Özer (2015) ise Muş Alparslan Üniversitesi öğrencileri ile ilgili yaptıkları araştırmalarında öğrencilerin aylık ortalama gelirlerinin 460,30 TL olduğunu, öğrencilerinin şehir ekonomisine aylık katkılarının ise 1.884,928 TL olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırmada öğrencilerin yıllık yaptığı harcama tutarı ise 15.079,424 TL olarak hesaplanmıştır. Araştırmada öğrencilerin yaptığı harcamaların içinde barınma ve beslenme harcamalarının payının büyük olduğu tespit edilmiştir. Pehlivanoğlu ve Narman (2018) tarafından Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin tüketim harcamaları ile ilgili yaptıkları araştırmada ise öğrencilerin aylık ortalama harcamalarının 422,875 TL olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin harcamalarında sırasıyla beslenme, barınma ile giyim ve ayakkabı harcamaları öne çıkmıştır. Araştırmada öğrencilerin en az harcama yaptığı harcama türü ise sağlık harcamaları olarak tespit edilmiştir. Yayar vd. (2018) tarafından Amasya Üniversitesinde öğrenim gören Üniversite öğrencilerinin tüketim harcamalarının analiz edildiği araştırmada da 716 öğrenciden elde edilen veriler sonucunda öğrencilerin aylık ortalama gelirinin 704,10 TL, aylık ortalama tüketim harcamalarının ise 697,15 TL olduğu tespit edilmiştir. Verilerin toplandığı 2015-2016 öğretim yılında kayıtlı bulunan öğrencilerin şehir ekonomisine toplam yıllık katkısının ise 72.656,973 TL olduğu belirlenmiştir. Son olarak Koç (2019) tarafından Çorum Hitit Üniversitesi öğrencilerinin

tüketim harcamalarının analiz edildiği araştırmada öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarı 630 TL olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin yapmış oldukları tüketim harcamalarının Çorum şehir ekonomisine 9 aylık toplam katkısı ise yaklaşık 105 Milyon TL olarak hesaplanmıştır.

5. Kastamonu Üniversitesi ve Uluslararası Öğrenciler

Kastamonu Üniversitesi 5467 sayılı Kanunla 01 Mart 2006 tarihinde kurulmuş, başta bilimsel alan olmak üzere sosyal, kültürel, fiziki ve sportif alanlardaki başarılarıyla Türkiye'nin 'Gelişen Genç Üniversite'lerinden biridir. İki kampüsten oluşan üniversite bünyesinde 13 fakülte, 3 enstitü, 3 yüksekokul, 13 meslek yüksekokulu ve 19 araştırma ve uygulama merkezi bulunmaktadır. Üniversitede 717 akademik, 403 idari personel görev yapmakta olup 2016-2018-2019 akademik yılı Temmuz ayı verilerine göre toplam 26217 öğrenci öğrenim görmektedir. Kastamonu Üniversitesi'nin dünyanın farklı yerlerindeki 98 üniversite ile ikili anlaşması bulunmaktadır. Bu anlaşmalar çerçevesinde Meslek Yüksekokullarından mezun olan öğrenciler, ikili anlaşmanın olduğu dünyanın dört bir tarafındaki üniversitelerde lisans tamamlama; lisans mezunu öğrencileri de yüksek lisans eğitimi alma imkânına sahip bulunmaktadır. Yapılan anlaşmalarda beraber araştırma yapma, ortak proje yürütme, öğretim üyesi ve öğrenci değişimi de yer almaktadır. Ayrıca Kastamonu Üniversitesi ülkemizdeki 88 üniversite ile Farabi değişim programı çerçevesinde protokol anlaşması, 69 Avrupa Üniversitesi, 2 otel ile toplamda 177 Erasmus programı çerçevesinde öğrenim görme, staj ve öğretim üyesi hareketliliği kapsamında anlaşması bulunmaktadır (İnternet-5).

Tablo -3 Kastamonu Üniversitesi 2018 Yılı Kasım Ayı Uluslararası Öğrenci İstatistikleri

Ülke	Kız	Erkek	Toplam
Afganistan	50	379	429
Türkmenistan	140	207	347
Libya	45	180	225
Kırgızistan	74	125	199
Suriye	51	140	191
Azerbaycan	32	132	164
Çin Halk Cumhuriyeti	29	109	138
Kazakistan	56	58	114
Yemen	24	76	100
Irak	38	58	96
Türkiye	39	53	92
Somali	17	73	90
Çin Halk Cumhuriyeti Haym.	10	48	58
Endonezya	20	28	48
Çad	3	33	36
Özbekistan	7	23	30
Pakistan	11	18	29
Suudi Arabistan	2	21	23
Mısır	4	17	21
Gine	3	13	16
Ukrayna	11	5	16
Gine Bissau	2	12	14

Filistin	1	11	12
Sudan	2	10	12
Tacikistan	1	10	11
Almanya	7		7
Fas	4	3	7
Yunanistan	4	1	5
Fildişi		4	4
İran	3	1	4
Rusya		4	4
Kosova	1	2	3
Ürdün		3	3
Belçika	2		2
Bosna Hersek	2		2
Cezayir	1	1	2
Kenya	1	1	2
Moritanya		2	2
Nijerya		2	2
Suudi Arabistan Haym.		2	2
Abd		1	1
Fransa	1		1
Gambia	1		1
Hollanda		1	1
İngiltere/Birleşik Krallık	1		1
Kuveyt		1	1
Litvanya		1	1
Moldova	1		1
Portekiz	1		1
Romanya	1		1
Rusya Fed. / Tataristan Cum.		1	1
Tunus	1		1
Türkmenistan Haym.	1		1
Uganda	1		1
Uruguay	1		1
Ürdün Haym.		1	1
Vatansız		1	1
Toplam	707	1872	2579

Kaynak: www.kastamonu.edu.tr/index.php/tr/menu-oidb-istatistikler-tr (Erişim tarihi, 15.11.2018)

Tablo 3'te Kastamonu Üniversitesi 2018 Yılı Eylül Ayı Uluslararası Öğrenci İstatistiklerine dair bilgiler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde Kastamonu Üniversitesi'ne en fazla öğrenci gönderen ilk beş ülkenin sırasıyla Azerbaycan, Türkmenistan, Afganistan, Libya ve Suriye olduğu görülmektedir.

Tablo 4'te 2018 -2019 akademik yılı itibariyle uluslararası öğrencilerin ödeyecekleri harç tutarları yer almaktadır. Uluslararası öğrencilerin yapmış oldukları tüketim harcamalarının yanı sıra ödemiş oldukları harçlar itibari ile de ülke ekonomisine önemli katkıları söz konusu olmaktadır.

Tablo - 4 Kastamonu Üniversitesi "2018-2019" Eğitim Öğretim Yılı İçin Belirlenen Öğrenim Ücreti

Fakülte/Yüksekokul/Enstitü	Yıllık Öğrenim Ücreti (TL)	
	I. Öğretim	II. Öğretim
Eğitim Fakültesi	284	1027
Fen Edebiyat Fakültesi(Fen Programı)	284	1281
Fen Edebiyat Fakültesi(Sosyal Ve Ed. Programı)	284	962
Güzel Sanatlar Fakültesi	316	1924
İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	313	1155
İlahiyat Fakültesi	284	1027
İletişim Fakültesi	284	962
Mühendislik Ve Mimarlık Fakültesi	387	1529
Orman Fakültesi	387	1529
Su Ürünleri Fakültesi	316	1924
Turizm Fakültesi	284	1027
Sağlık Bilimleri Fakültesi	284	1027
Veteriner Fakültesi	386	
Tıp Fakültesi	591	3058
Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu	190	1155
Sivil Havacılık Yüksekokulu	387	
Meslek Yüksekokulları	190	770
Fen Bilimleri Enstitüsü	258	
Sosyal Bilimler Enstitüsü	258	
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	258	
Tömer	2000	

Kaynak: <http://www.kastamonu.edu.tr/index.php/tr/menu-oidb-onemli-belgeler-tr>

6. Araştırma Yöntemi

Uluslararası öğrencilerin yapmış oldukları tüketim harcamalarının şehir ekonomisine katkısının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma kapsamında 2018 yılı Ekim ve Kasım aylarında öğrencilerle yüz yüze anket yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Kastamonu Üniversitesi'nin çeşitli akademik birimlerinde eğitim gören 2579 uluslararası öğrenci oluşturmaktadır. Ancak söz konusu öğrencilerin tamamına ulaşmanın zaman ve maliyet açısından zor olması nedeniyle örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Bu bağlamda uluslararası öğrencileri temsil edecek örneklem sayısı 335 (Altunışık vd., 2007) olarak belirlenmiştir. Uluslararası öğrencilerin yoğun olarak bulunduğu fakültelerin ve TÖMER (Türkçe Öğrenim Merkezi) birimlerinde eğitime devam eden ve kolayda örnekleme yöntemine göre belirlenmiş 335 öğrenci ile yüz yüze anket gerçekleştirilmiştir. Ancak 59 anketin eksik veri içermesi nedeniyle analiz dışında tutulmuş ve analizler 286 anket verisi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Verilerin elde edilmesinde kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğrencilerin demografik bilgileri yer alırken ikinci bölümde öğrencilerin Kastamonu şehrine yönelik değerlendirmelerinin ve şehirde yaptıkları harcamaların öğrenilmesine yönelik sorular yer almaktadır. Araştırmada soru formunun oluşturulmasında Gümüş ve Ekiz (2017) yaptığı çalışmadan yararlanılmıştır. Anket formunun

uluslararası öğrenciler tarafından doğru biçimde anlaşılabilmesi ve yanıtlanabilmesi için araştırmada Türkçeyi iyi bilen öğrenciler tercih edilmiştir. Öğrencilerin ankete verdikleri yanıtların doğru olduğu varsayılmaktadır.

6.1. Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin demografik özellikleri ile Kastamonu'da ki gıda, giyim vb. işletmelere ve bu işletmelerden yaptıkları alışverişlere yönelik değerlendirmeleri yer almaktadır.

Tablo - 5 Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	F	%	Yaş	F	%
Kadın	134	46,5	18 ve altı	36	12,6
Erkek	152	53,1	19-21	125	43,7
Ülke	F	%	22-24	107	37,4
Azerbaycan	32	11,2	25 ve üstü	18	6,3
Kazakistan	15	5,2	Fakülte	F	%
Kırgızistan	67	23,4	İİBF	90	31,5
Özbekistan	25	8,7	Turizm Fakültesi	64	22,4
Türkmenistan	16	5,6	Fen Edebiyat Fakültesi	26	9,1
Afganistan	28	9,8	Eğitim Fakültesi	38	13,3
Pakistan	18	6,3	Mim Müh. Fakültesi	42	14,7
Suriye	15	5,2	Enstitüler	26	9,1
Suudi Arabistan	33	11,5	Aylık Ort. Kişisel Geliri	F	%
Somali	22	7,7	500 TL ve Altı	77	26,9
Yemen	15	5,2	501 TL-1000 TL	74	25,9
Aylık Ort. Aile Geliri	F	%	1001 TL-1500 TL	100	35,0
2000 TL ve Altı	77	26,9	1501 TL-2000 TL	23	8,0
2001 TL-3500 TL	70	24,5	2001 TL ve üstü	12	4,2
3501 TL-4500 TL	52	18,2	Herhangi bir işte çalışma durumu	F	%
4501 TL ve üstü	87	30,4	Hayır	145	50,7
Ek Gelir	F	%	Ara sıra	76	26,6
Burs	46	16,1	Yarı zamanlı	44	15,4
Kredi	29	10,1	Sürekli	21	7,3
Diğer	155	54,2	Baba Eğitim Düzeyi	F	%
Yok	56	19,6	İlköğretim	22	7,7
Anne Eğitim Düzeyi	F	%	Lise	63	22,0
İlköğretim	60	21,0	Ön Lisans	38	13,3
Lise	62	21,7	Lisans	118	41,3
Ön Lisans	27	9,4	Lisansüstü	45	15,7
Lisans	104	36,4	Barınma yeri paylaşımı	F	%
Lisansüstü	33	11,5	Aile üyeleri	21	7,3
Barınma Yeri	F	%	Arkadaş	240	83,9
Kiralık ev	224	78,3	Yalnız	25	8,7
Özel yurt	23	8,0	Türk öğrenci arkadaş sayısı	F	%
Devlet yurdu	32	11,2	Türk arkadaşım yok	38	13,3
Diğer	7	2,4	1-3	62	21,7
	F	%	4-6	60	21,0
			7-10	52	18,2
			11 ve daha fazla	74	25,9
Toplam	286	100	Toplam	286	100

Tablo 5’te araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin demografik özelliklerine dair bilgiler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde katılımcıların erkek ve kadın oranlarının birbirine yakın olduğu, Kırgızistan’dan katılanların çoğunlukta olduğu çoğunluğun 19-21 yaşında olduğu, çoğunluğun ailelerinin aylık ortalama gelirlerinin 2000 TL ve altında olduğu, öğrencilerin aylık ortalama kişisel gelirlerine bakıldığında ise 1001 TL-1500 TL arasında olanların çoğunlukta bulunduğu görülmektedir. Yine tabloya bakıldığında araştırmaya katılanların yaklaşık yarısının ara sıra, yarı zamanlı ya da sürekli olmak üzere herhangi bir işte çalıştığı, anne ve babalarının büyük bir kısmının ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Son olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun kiralık evlerde ve arkadaşlarıyla birlikte kaldığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların Türk öğrenci arkadaş sayısına bakıldığında ise 11 ve daha fazla sayıda Türk arkadaş olanların araştırmada çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Tablo - 6 Katılımcılara Yönelik Diğer Bilgiler

Kastamonu’da En Fazla Eksikliğini Hissettiğiniz Konu Nedir?	F	%	Gıda ve Yemek İhtiyacınızı Nereden Karşılıyorsunuz?	F	%
Ayrımcılık yapılması	9	3,1	Yerel restoranlardan	96	33,6
Eğlence mekânı eksikliği	40	14,0	Zincir restoranlardan	62	21,7
Barınma imkânı eksikliği	34	11,9	Kendim yapıyorum	128	44,8
Sosyal etkinlik eksikliği	21	7,3	Giyim ve Ayakkabı İhtiyacınızı Nereden Karşılıyorsunuz?	F	%
A alışveriş mağaza eksikliği	27	9,4	Yerel mağazalardan	91	31,8
Şehre tekrar gelme durumu	F	%	Markalı mağazalardan	111	38,8
Evet	186	65,0	Diğer	84	29,4
Hayır	49	17,1			
Kararsızım	51	17,8			
Toplam	286	100	Toplam	286	100

Tablo 6’da katılımcılara yönelik alışveriş bilgileri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde katılımcıların Kastamonu’da en fazla eğlence mekânı eksikliği hissettikleri görülmektedir. Yine tabloya bakıldığında katılımcıların yarıya yakını yemek ihtiyaçlarını kendileri evlerinde yaparak giderdikleri anlaşılmaktadır. Giyim ve ayakkabı ihtiyaçlarını ise çoğunlukla markalı mağazalardan karşıladıkları anlaşılmaktadır. Son olarak tabloya bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğu Kastamonu’ya tekrar gelmek isteyeceğini ifade etmektedir.

Tablo - 7 Kastamonu Üniversitesi Öğrencilerinin 2018-2019 Akademik Yılı Güz Dönemi Aylık Ortalama Harcamaları

Harcama Türü	Ortalama Harcama	Minimum	Maksimum
Aylık Ortalama Barınma Harcamanız?	422,79 TL	50 TL	3000 TL
Aylık Ortalama Gıda ve Alkolsüz İçecek Harcamanız?	154,63 TL	20 TL	1200 TL
Aylık Ortalama Giyim ve Ayakkabı Harcamanız?	140,72 TL	25 TL	1000 TL
Aylık Ortalama Isınma, Elektrik, Su Harcamanız?	102,38 TL	50 TL	900 TL
Aylık Ortalama Cafe Harcamanız?	79,15 TL	30 TL	1000 TL
Aylık Ortalama Kişisel Bakım Harcamanız?	69,29 TL	20 TL	500 TL
Aylık Ortalama Ders Kitapları, Kırtasiye ve Fotokopi Vb. Harcamanız?	67,36 TL	30 TL	500 TL

Aylık Ortalama Ulaşım Harcamanız?	66,98 TL	5 TL	600 TL
Aylık Ortalama Sağlık Harcamanız?	49,72 TL	20 TL	450 TL
Aylık Ortalama Eğitim Amaçlı Gezi, Tur Vb. Harcamanız?	45,47 TL	10 TL	500 TL
Aylık Ortalama Sportif Faaliyet Harcamanız?	43,13 TL	5 TL	1200 TL
Aylık Ortalama Alkollü, Sigara ve Tütün Harcamanız?	41,3 TL	20 TL	600 TL
Aylık Ortalama Kültür ve Eğlence Harcamanız ?(Sinema, Konser Vb.)	41,10 TL	10 TL	500 TL
Aylık Ortalama İletişim Harcamanız?	40,52 TL	20 TL	600 TL
Toplam	1364,54 TL		

Tablo 7’de araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin yapmış oldukları aylık tüketim harcamaları ve harcama türleri bilgileri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde uluslararası öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarının 1.364,54 TL olduğu görülmektedir. Gümüş ve Ekiz (2017) tarafından 2017 yılında yapılan araştırmada ise Kastamonu Üniversitesi’nde eğitim gören öğrencilerin aylık tüketim harcaması ise 1002, 81 TL olarak tespit edilmiştir. Aynı araştırmada katılımcıların kişisel bakım harcamalarının yer almadığını belirtmek gerekmektedir. Sonuç olarak bir yıl arayla yapılan iki araştırma karşılaştırıldığında uluslararası öğrencilerin aylık tüketim harcamalarının 292 TL daha fazla harcadığı ortaya çıkmaktadır. Burada kira artışı, enflasyon vb. faktörlerin de etkisinin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Uluslararası öğrencilerin en fazla harcama miktarı aylık 422,79 TL ile barınma harcaması olmaktadır. İkinci sırada ise 154,63 TL ile gıda ve alkolsüz içecek harcamaları gelmektedir. İletişim ise uluslararası öğrencilerin 40,52 TL ile en az harcama yaptığı harcama türü olarak tespit edilmiştir.

Tablo - 8 Uluslararası Öğrencilerin 2018-2019 Akademik Yılı Şehir Ekonomisine Aylık ve Yıllık Katkısı

Harcama Türü	Ortalama Harcama	Öğrenci Harcamalarının Kastamonu İline Ekim Ayı Katkısı (TL)	Öğrenci Harcamalarının Kastamonu İline 1 Yıllık (TL) Katkısı
Barınma Harcaması	422,79 TL*	970.725,84 TL <small>(2296 *422,79)</small>	11.648.710,1 TL
Gıda Ve Alkolsüz İçecek Harcaması	154,63 TL	398.,790,77 TL <small>(2579*154,63)</small>	3.987.907,7 TL
Giyim Ve Ayakkabı Harcaması	140,72 TL	362.916,88 TL <small>(2579*140,72)</small>	3.629.168,8 TL
Isınma, Elektrik, Su Harcaması	102,38 TL*	235.064,48 TL <small>(2296*102,38)</small>	2.350.644,8 TL
Cafe Harcaması	79,15 TL	204.127,85 TL <small>(2579*79,15)</small>	2.041.278,5 TL
Kişisel Bakım Harcaması	69,29 TL	178.698,91 TL <small>(2579*69,29)</small>	1.786.989,1 TL
Ders Kitapları, Kırtasiye ve Fotokopi vb. Harcaması	67,36 TL	173.721,44 TL <small>(2579*67,36)</small>	1.737.214,4 TL
Ulaşım Harcaması	66,98 TL	172.741,42 TL <small>(2579*66,98)</small>	1.727.414,2 TL
Sağlık Harcaması	49,72 TL	128.227,88 TL <small>(2579*49,72)</small>	1.282.278,8 TL

Eğitim Amaçlı Gezi, Tur Vb. Harcaması	45,47 TL	117.267,13 TL (2579*45,47)	1.172.671,3 TL
Sportif Faaliyet Harcaması	43,13 TL	111.232,27 TL (2579*43,13)	1.112,322,7 TL
Alkollü, Sigara ve Tütün Harcaması	41,3 TL	103.512,7 TL (2579*41,3)	1.065,127 TL
Kültür ve Eğlence Harcaması (Sinema, Konser vb.)	41,10 TL	105.996,9 TL (2579*41,10)	1.059,969 TL
İletişim Harcaması	40,52 TL	104.501,08 TL (2579*40,52)	1,045.010,8 TL
Toplam	1.364,54 TL	3. 367. 525, 48 TL	35.646.287,62 TL

Not. Araştırmada hesaplamalar yapılırken Tablo 3'te belirlenen uluslararası öğrenci sayısı olarak 2579 dikkate alınmıştır. Araştırmada devlet yurdundan kalan öğrenci oranının % 11,2 olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda barınma, ısınma, elektrik ve su harcaması aylık ve yıllık olarak hesaplanırken toplam uluslararası öğrencilerin sayısı 2579 değil % 11 düşülerek 2296 olarak hesaplanmıştır.

Uluslararası Öğrencilerin Kastamonu'ya barınma için 12 ay (Ocak Aralık) diğer harcama türleri için 10 aylık (Eylül-Haziran) katkısı tablo 8'de görülmektedir. Tablo 8 incelendiğinde Kastamonu Üniversitesi'nde 2018-2019 akademik yılında eğitim öğretim gören 2579 uluslararası öğrencinin Kastamonu şehrine ortalama aylık toplam katkısı çeşitli harcama türleri toplandığında 3.367.525,48 TL olarak tespit edilirken uluslararası öğrencilerin aylık harcamalarının 12* aylık ve 10 aylık toplam harcamaları toplandığında yıllık şehir ekonomisine katkıları toplam 35.646.287,62 TL olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo - 9 Katılımcıların Eğitim Maliyetlerine Yönelik Algıları

Sıra No	İfadeler	Ort.	s.s
1	Sizce Bu Şehir/İlçede Okumanın Maliyeti, Nasıldır?	2,60	,78663
2	Sizce Bu Şehir/İlçede Barınma Maliyetleri Nasıldır?	2,50	,75741
3	Sizce Bu Şehir/İlçede Yiyecek İçecek Fiyatları Nasıldır?	2,53	,82338

1 Çok yüksek, 2 Yüksek, 3 Normal, 4 Düşük, 5 Çok düşük

Tablo 9'da araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin Kastamonu'da üniversite eğitimi almanın maliyetine yönelik algıları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde şehirde eğitim görmeyen maliyeti normal ile yüksek arasında görülmektedir. Barınma maliyeti ve Kastamonu'daki yiyecek içecek fiyatları da yine uluslararası öğrenciler tarafından normal ile yüksek arasında değerlendirilmektedir.

Tablo - 10 Katılımcıların Kastamonu'nun Sahip Olduğu Alışveriş İmkânlarına Yönelik Algıları

Sıra No	İfadeler	Ort.	s.s
1	Öğrenim Gördüğünüz Şehir/İlçe 'de ki Alışveriş İmkânlarını Yeterli Buluyor Musunuz?	3,01	1,04111
2	Öğrenim Gördüğünüz Şehir/İlçe 'de ki Yeme/İçme İşletmelerinin Sayısını Yeterli Buluyor Musunuz?	2,82	,97316
3	Öğrenim Gördüğünüz Şehir/İlçe 'de ki Hazır Giyim Mağazalarının Sayısını Yeterli Buluyor Musunuz?	3,15	1,01434

1 Fazlası İle Yeterli, 2 Yeterli, 3 Ne Yeterli Ne Yetersiz, 4 Yetersiz, 5 Kesinlikle Yetersiz

Tablo 10’da katılımcıların Kastamonu’nun sahip olduğu imkânlarla yönelik algıları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde Kastamonu’daki alışveriş imkânları uluslararası öğrenciler tarafından ne yeterli ne yetersiz olarak değerlendirilmektedir. Yine şehirdeki yeme içme işletmelerinin sayısı da yeterli ile ne yeterli ne yetersiz arasında değerlendirilmektedir. Son olarak şehirdeki hazır giyim mağazalarının sayısı ise uluslararası öğrenciler tarafından ne yeterli ne yetersiz ile yetersiz arasında değerlendirilmektedir.

Tablo -11 Katılımcıların Şehir Halkına Yönelik Algıları

Sıra No	İfadeler	Ort.	s.s
1	Türk öğrencilerle ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?	2,06	,82449
2	Kastamonu halkının size davranışını nasıl değerlendiriyorsunuz?	2,21	,90222
3	Kastamonu’da işletme sahiplerinin size davranışını nasıl değerlendiriyorsunuz?	2,23	,93428

1 Çok iyi, 2 İyi, 3 Kararsızım, 4 Kötü, 5 Çok kötü

Tablo 11’de ise katılımcıların şehir halkına yönelik algıları yer almaktadır. Tabloya bakıldığında katılımcıların Türk öğrencilerle ilişkilerini iyi olarak değerlendirdikleri, Kastamonu halkının kendilerine davranışını ise iyi ile kararsız arasında değerlendikleri görülmektedir. Son olarak Kastamonu’daki iş yeri sahiplerinin kendilerine davranışını ise yine iyi ile kararsız arasında değerlendirmektedirler.

7. Sonuç ve Öneriler

Uluslararası öğrenciler gittikleri ülke ve şehirlerde yapmış oldukları tüketim harcamaları, ödedikleri harçlar, kültür etkileşimine imkân tanımları mezun olduktan sonra iki ülke arasındaki siyasi, sosyal, kültürel ve ticari ilişkiler üzerinde olumlu etkiye sahip (Levent, 2016) olmaları nedeniyle çok sayıda ülke arasında rekabete neden olmaktadır.

Günümüzde, uluslararası öğrenci pazarı çok önemli bir ekonomik boyuta ulaşmış bulunmaktadır. Uluslararası öğrenci hareketliliğinin artarak devam edeceği ve bu nedenle önümüzdeki yıllarda pazarın daha da büyüyeceği beklenmektedir. Bugün uluslararası öğrencilerin en fazla talep gösterdiği ülkeler aynı zamanda en gelişmiş ülkeler olarak öne çıkmaktadır. Dolayısı ile ülkelerin gelişmişlik düzeylerinde uluslararası öğrencilerin varlığı yadsınamaz. Bu nedenle de Türkiye’nin uluslararası öğrenci pazarındaki payını arttırması için konu ile ilgili ulusal strateji ve hedefler belirlemesi gerekmektedir. Uluslararası öğrencileri ülkeye çekme ve ülkede tutabilmeye yönelik oluşturulacak stratejilerin etkili olabilmesi için tüm paydaşların stratejiyi benimsemesi büyük önem taşımaktadır. Türkiye’nin ayrıca uluslararası öğrenci hareketliliği pastasından daha fazla pay alabilmesi için akademik program ve kampüs hareketliliğini kolaylaştıracak çalışmalar yapılması da gerekmektedir.

Küresel bilgi ekonomisinde rekabetin, yeteneklerin kullanılabilirliğine bağlı olması nedeniyle rekabette öne geçebilmek için yetenekli uluslararası öğrenciler daha büyük önem taşımaktadır (Gao and Wit, 2017). Dolayısı ile Türkiye’nin başta kültürel, coğrafi bağları olmak üzere hedef pazar olarak belirlediği ülkelerdeki nitelikli uluslararası öğrencileri ülkeye çekebilmek için şüphesiz daha farklı politikalar üretmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye’nin nitelikli öğrencilerin yanında belki de ülkelerinde üst gelir grubunda bulunan uluslararası öğrencileri çekmek içinde yine farklı politikalar üretmesi, akademik kadrosu, kampüsü, olanakları, bulunduğu coğrafyası vb. özellikleri ile tam bir uluslararası üniversite kurması ya da dünyaca ünlü bir üniversite ile ortak kampüs açması düşünülmeli gereken bir adım olacaktır.

Uluslararası öğrencilerin buldukları şehirlerde yapmış oldukları tüketim harcamalarının şehir ekonomilerine katkısının Kastamonu örneğinde ele alındığı bu araştırmada ulaşılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

Araştırmada uluslararası öğrencilerin Kastamonu’da en fazla eğlence mekânı eksikliği hissettikleri tespit edilmiştir. Dolayısı ile uluslararası öğrencilerin bu ihtiyacının yerel girişimciler tarafından araştırılıp karşılanması söz konusu öğrencilerin Kastamonu’da bulunmaktan duyacakları memnuniyeti arttırılabilecektir. Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç ise katılımcıların yarıya yakınının yemek ihtiyaçlarını kendileri evlerinde yaparak giderdikleri sonucudur. Şüphesiz çok farklı ülkelerden ve kültürlerden eğitim amacıyla Kastamonu şehrine gelen öğrencilerin kendi yemek kültürlerine uyan yiyecek ve içecek bulmaları mümkün olmayacaktır. Ancak özellikle Orta Asya’dan gelen (Azerbaycan, Kırgızistan, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan) öğrencilerin hepsine hitap edecek sınırlı sayıda yiyecek ve içeceklerin yerli girişimciler tarafından bu öğrencilere sunulması şüphesiz bu öğrencilerin yemek ihtiyaçlarını ev dışında karşılamalarını mümkün kılacak ve şehre yapacakları ekonomik katkının daha da artmasını beraberinde getirecektir.

Araştırmada Kastamonu Üniversitesi’nde eğitim gören uluslararası öğrencilerin aylık ortalama harcama miktarının 1.364,54 TL olduğu ortaya çıkmıştır. Uluslararası öğrenciler en fazla harcamayı aylık 422,79 TL ile barınma için yapmaktadırlar. En yüksek ikinci harcamayı ise 154,63 TL ile gıda ve alkolsüz içeceklere yapmaktadırlar. İletişim ise uluslararası öğrencilerin 40,52 TL ile en az harcama yaptığı harcama türü olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada uluslararası öğrencilerin Kastamonu’da üniversite eğitimi almanın maliyetini genel olarak normal ile yüksek arasında gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Uluslararası öğrenciler Kastamonu’daki barınma maliyetini ve Kastamonu’da ki yiyecek içecek fiyatlarını ise yine normal ile yüksek arasında değerlendirilmektedir. Araştırmada Kastamonu Üniversitesi’nde eğitim gören uluslararası öğrenciler Kastamonu’daki alışveriş imkânlarını, şehirdeki yeme içme işletmelerinin sayısını ve şehirdeki hazır giyim mağazalarının sayısını tam olarak yeterli görmemektedir. Şüphesiz bu durumu yerel girişimciler bir fırsat olarak değerlendirmelidir.

Araştırmada uluslararası öğrencilerin Türk öğrenci arkadaşlarından Kastamonu halkından ve işyeri sahiplerinden olumsuz biçimde bahsetmediği görülmektedir. Nitekim araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin büyük çoğunluğu Kastamonu’ya tekrar gelmek isteyeceğini ifade etmektedir. Araştırmanın Kastamonu Üniversitesi’nde eğitim gören uluslararası öğrenciler ile sınırlı olduğunu belirtmekte fayda bulunmaktadır. Bundan sonraki araştırmaların ülkede eğitim gören tüm uluslararası öğrenciler kapsayacak biçimde daha geniş örneklem ve araştırmada formu ile yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Altunışık, R., Coşkun R., Bayraktaroğlu S. & Yıldırım E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamaları*, Sakarya Kitapevi, Sakarya
- Apaydın, A., Erhan, Ç., Kestel, S., Hazar, S. ve Çörtoğlu, F. S. (2012). Ankara Kenti Yabancı Öğrencilerle Zenginleşiyor. Türk İstatistik Derneği Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi Avrasya Enderun Eğitim ve Araştırma Vakfı.
- Çalışkan, Ş. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı. *Electronic Journal of Social Sciences*, 9 (31), ss. 169-179.

- Çayın, M. ve Özer, H. (2015). Üniversitelerin İl Ekonomisine Katkısı ve Öğrencilerin Tüketim Yapısı: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30 (2), ss. 131-147
- Deik (2013). www.Deik.Org.Tr/Uploads/Uluslararası-Yuksekogretim-Hareketlilik-ve-Türkiye-Nin-Konumu-Raporu-2.Pdf (Erişim Tarihi: 25.08.2018).
- Demireli, C. ve Taşkın, E. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Buldukları Şehre Katkıları: Kütahya İl Merkezi Örneği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, ss. 321-328
- Gao, H. ve Wit, H. D. (2017). China And International Student Mobility. *International Higer Education*, Number 90: Summer 2017. [Http://Ihe.Fpt.Edu.Vn/Wp-Content/Uploads/2017/08/90-Ihe.Pdf](http://ihe.fpt.edu.vn/Wp-Content/Uploads/2017/08/90-Ihe.Pdf) (Erişim Tarihi: 25.05.2019)
- Ger, A. M., Hamide, E., Aysin, K., Tanberkan, S. H., Türk, Z., ve Akdemir, Z. G. (2017). Uluslararası Öğrencilerin Üniversite ve Ülke Seçimini Etkileyen Faktörler. Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ve Eğitim Fakültesi.
- Ghanbary, R. (2017). Hacettepe Üniversitesinde Eğitim Gören Uluslararası Öğrencilerin Profili, İhtiyaçları ve Sorunları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Gümüş, N. ve Ekiz, N. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Tüketim Harcamalarının Şehir Ekonomisine Katkısının Belirlenmesi: Kastamonu İlinde Bir Araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17 (3), ss. 99-116
- Hepi. (2018). The Costs And Benefits Of International Students By Parliamentary Constituency Report For The Higher Education Policy Institute And Kaplan International Pathways. [Https://Www.Hepi.Ac.Uk/Wp-Content/Uploads/2018/01/Economic-Benefits-Of-International-Students-By-Constituency-Final-11-01-2018.Pdf](https://www.hepi.ac.uk/Wp-Content/Uploads/2018/01/Economic-Benefits-Of-International-Students-By-Constituency-Final-11-01-2018.Pdf)(Erişim Tarihi: 08.07.2019)
- Kalkınma Bakanlığı. (2015). Yükseköğretimin Uluslararasılaşması Çerçevesinde Türk Üniversitelerinin Uluslararası Öğrenciler İçin Çekim Merkezi Haline Getirilmesi, Araştırma Projesi Raporu., [Https://Docplayer.Biz.Tr/514904-Yuksekogretim-Uluslararasılaşması-Cercevesinde-Türk-Üniversitelerinin-Uluslararası-Oğrenciler-İcin-Cekim-Merkezi-Haline-Getirilmesi.Html](https://docplayer.biz.tr/514904-Yuksekogretim-Uluslararasılaşması-Cercevesinde-Türk-Üniversitelerinin-Uluslararası-Oğrenciler-İcin-Cekim-Merkezi-Haline-Getirilmesi.Html) (Erişim Tarihi: 15.05.2019).
- Kıroğlu, K., Kesten, A. ve Elma, C. (2010). Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), ss. 26-39.
- Koç, N. (2019). Üniversite Öğrenci Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı: Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Analiz. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54 (1), ss. 344 - 365
- Levent, F. (2016). The Economic Impacts Of International Student Mobility İn The Globalization Process. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3853-3870.
- Levent, F. ve Karaevli, Ö. (2013). Uluslararası Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Politikalar ve Türkiye İçin Öneriler. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 38, ss. 97-117
- Nestorenko, T. (2016). Economic Impact Of International Students On A Host City: Case Of The University of Economics In Bratislava. 28 June 2016, 3rd Teaching & Education Conference, Barcelona
- Özoğlu, M., Gür, B. S., ve Coşkun, İ. (2012). *Küresel Eğilimler Işığında Türkiye’de Uluslararası Öğrenciler*. Seta Yayınları, Ankara
- Pehlivanoğlu, F. ve Narman, Z. (2018). Kocaeli Üniversitesi Öğrencilerinin Fakülteler Bazında Gelir-Tüketim İlişkisinin Analizi. *Selçuk Ün. Sos. Bil. Ens. Der.* 2018; (40), ss.103-115

- Radnard, S. (2017). Türk Üniversitelerindeki Uluslararası Öğrencilerin Yükseköğretim Taleplerini Etkileyen Etkenlerin İncelenmesi. *Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi*, 7(1), ss. 67-77
- Soysal, A., Bakan S., Özçalıcı M., Kaymaz Y. ve Söylemez C. (2012). ‘‘Kilis 7 Aralık Üniversitesi Öğrencilerinin Kilis Ekonomisine Katkısı: 2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı Örneği’’, *SÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(24), ss. 261-276.
- Tekelioğlu, S., Başer H., Örtlek, M.ve Aydınli, C. (2012). ‘‘Uluslararası Öğrencilerin Ülke ve Üniversite Seçiminde Etkili Faktörler: Vakıf Üniversitesi Örneği’’. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4 (2), ss. 191-200
- Unesco. (2019). [Http://Data.Uis.Unesco.Org/Index.Aspx?%20queryid=172](http://Data.Uis.Unesco.Org/Index.Aspx?%20queryid=172) (Erişim Tarihi: 25.07.2019)
- Usta, Sefa., Sayın., Yusuf ve Güzelipek, Yiğit Anıl (2017). ‘‘Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kente ve Üniversiteye Uyumu: Karaman İli Örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(3), ss. 565-577
- Unesco.Org (2016). Global Flow Of Tertiary-Level Students [Http://Uis.Unesco.Org/En/Uis-Student-Flow](http://Uis.Unesco.Org/En/Uis-Student-Flow). (Erişim Tarihi: 18.03.2019)
- Werbik, L. (2007). International Student Mobility: Patterns and Trends. [Https://Wenr.Wes.Org/2007/10/Wenr-October-2007-Feature](https://Wenr.Wes.Org/2007/10/Wenr-October-2007-Feature) (Erişim Tarihi: 18.03.2019)
- Yakupoglu, M. (2014). Türkiye'nin Yükseköğretim Uluslararasılaşma Stratejisi, Avustralya İle Karşılaştırılması. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi
- Yardımcıoğlu, F., Beşel, F. ve Savaşan, F. (2017). Uluslararası Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Problemleri ve Çözüm Önerileri (Sakarya Üniversitesi Örneği). *Akademik İncelemeler Dergisi* 12 (1), ss. 203-254
- Yayar, R., Şeker, H. ve Karanfil, N. (2018). Amasya Üniversitesinin İl Ekonomisine Etkisi, 55 (635), ss. 37-49.

İnternet Kaynakları

- İnternet-1: www.iie.org. <https://www.iie.org/en/research-and-insights/project-atlas> (Erişim Tarihi: 18.03.2019)
- İnternet-2: www.yok.gov.tr. (2019) Yök'ten Üniversitelere ‘‘Uluslararası Öğrenci Kontenjanı’’ Müjdesi <https://www.yok.gov.tr/sayfalar/haberler/yok-ten-yabanci-kontenjani-mujdesi.aspx> (Erişim Tarihi: 18.07.2019)
- İnternet-3: Yök.(2017). Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi 2018-2022. https://www.yok.gov.tr/documents/anasayfa/yuksekogretimde_uluslararasilasma_strateji_belgesi_2018_2022.pdf
- İnternet-4: istatistik.yok.gov.tr. (2019). Yükseköğretim Bilgi Yönetimi Sistemi. <https://istatistik.yok.gov.tr/> (Erişim tarihi: 12.05.2019)
- İnternet-5: www.kastamonu.edu.tr (2018). Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayıları https://www.kastamonu.edu.tr/images/dokumanlar/idaribirimler/ogrencisleri/istatistikler/yabanci_uyruklu_sayilari/yabanci_uyruklu_eyl%3%9cl_ay1_%3%96%4%9erenc%4%b0_sayısı.pdf (Erişim tarihi: 15.11.2018).
- İnternet-6: www.goc.gov.tr (2018). İkamet İzinleri. <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri> (Erişim tarihi: 15.06.2019).